

מדינת ישראל
משרד החינוך
לשכת המנהלת הכללית
גף הערכה ומדידה

ניצול שענות עזר לתלמידים יוצאי אתיופיה

פברואר 2002

ההערכה

מטרות ההערכה

1 בחינת אופן ניצול שעות העזר העומדות לרשות בתי-

הספר:

❖ אלו מודלים מופעלים בבתי-הספר ומה מספר

השעות הניתנות לתלמידים;

❖ מהם המקצועות הנלמדים בשעות העזר;

❖ מי הם בעלי התפקידים המשמשים לקליטת

התלמידים ומהי הכשרתם.

מטרות ההערכה (המשך)

2 בחינת התרומה של המודלים השונים לניצול שעות העזר ומידת האפקטיביות שלהם:

❖ ניתוח ההישגים הלימודיים של תלמידים יוצאי אתיופיה והשוואתם לאוכלוסיות אחרות;

❖ בדיקת האפקטיביות של המודלים המיושמים בבתי-הספר לשיפור ההישגים הלימודיים. בדיקה זו תעשה בשנה השניה להערכה ובהסתמך על תוצאות של שתי מדידות.

האוכלוסייה

❖ בהערכה השתתפו 132 בתי-ספר בחינוך הרשמי קולטי עליה מאתיופיה.

❖ בבתי-ספר אלה לומדים 4,759 תלמידים יוצאי אתיופיה.

❖ כמו-כן כוללת ההערכה מידע על 945 מורים שעסקו בקליטת תלמידים יוצאי אתיופיה בבתי-ספר אלה.

תלמידים לפי שלב חינוך וסוג פיקוח

סך הכל	חטיבות עליונות	חטיבות ביניים	בתי ספר יסודיים	
1,007 (21%)	178 (36%)	345 (22%)	484 (18%)	ממלכתי
3,752 (79%)	318 (64%)	1,196 (78%)	2,238 (82%)	ממלכתי דתי
4,759 (100%)	496 (100%)	1,541 (100%)	2,722 (100%)	סך הכל

תקציר ממצאים

מודלים ושעות עזר

❖ תלמיד זכאי יוצא אתיופיה מקבל בפועל סיוע גבוה מהמוקצב על-פי חוזר מנכ"ל - 6.7 שעות שבועיות בממוצע. תוספת זו מתאפשרת הודות לסיוע הקבוצתי הניתן למספר תלמידים בו זמנית.

❖ בממוצע מחלק בית-הספר את שעות העזר שקיבל בין שלושה מודלים:

1. **בתי ספר יסודיים:** שיעורי עזר פרטניים וקבוצתיים בזמן הלימודים והכנסת מורה מסייעת לכיתת האם.
2. **חטיבות ביניים:** שיעורי עזר פרטניים וקבוצתיים בזמן הלימודים וחלוקת הכיתה להקבצות.
3. **חטיבות עליונות:** שיעורי עזר קבוצתיים בזמן ובתום הלימודים וחלוקת הכיתה להקבצות.

הישגים לימודיים

- ❖ הישגי התלמידים יוצאי אתיופיה בחינוך היסודי ובחטיבת הביניים נמוכים מהנורמה הארצית במקצועות: עברית, מתמטיקה, מדעים ואנגלית (פער ממוצע של חצי סטית תקן בחינוך היסודי ושל סטית תקן אחת בחטיבות הביניים).
- ❖ בחטיבות העליונות 69% מקרב התלמידים יוצאי אתיופיה לומדים במסלול לבגרות מלאה, 27% לומדים במסלול לבגרות חלקית ו- 4% לומדים במסלול ללא בגרות.
- ❖ שיעור הזכאים לבגרות מקרב יוצאי אתיופיה הוא במגמת עליה בשנים האחרונות: בשנת 2000 כ-34% מהלומדים בחטיבות האחרונות זכאים לבגרות.
- ❖ **לא נמצא קשר בין דרכי הסיוע (המודל) של בית-הספר לבין ההישגים הלימודיים של תלמידיו.**

בתי-ספר ממלכתיים ובתי-ספר ממלכתיים-דתיים

- ❖ 80% מהתלמידים יוצאי אתיופיה לומדים בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים.
- ❖ בבתי-ספר אלה מקבלים התלמידים יוצאי אתיופיה יותר שעות עזר מאשר תלמיד יוצא אתיופיה הלומד בבית-ספר ממלכתי.
- ❖ בתי-ספר יסודיים: הישגי התלמידים יוצאי אתיופיה גבוהים מעט בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים מאשר בבתי-הספר הממלכתיים.
- ❖ חטיבות הביניים: הישגים דומים בשני סוגי הפיקוח.
- ❖ בחטיבות העליונות: בבתי-ספר ממלכתיים דתיים שיעור התלמידים הלומדים במסלול לבגרות מלאה גבוה מאשר בבתי-הספר הממלכתיים.

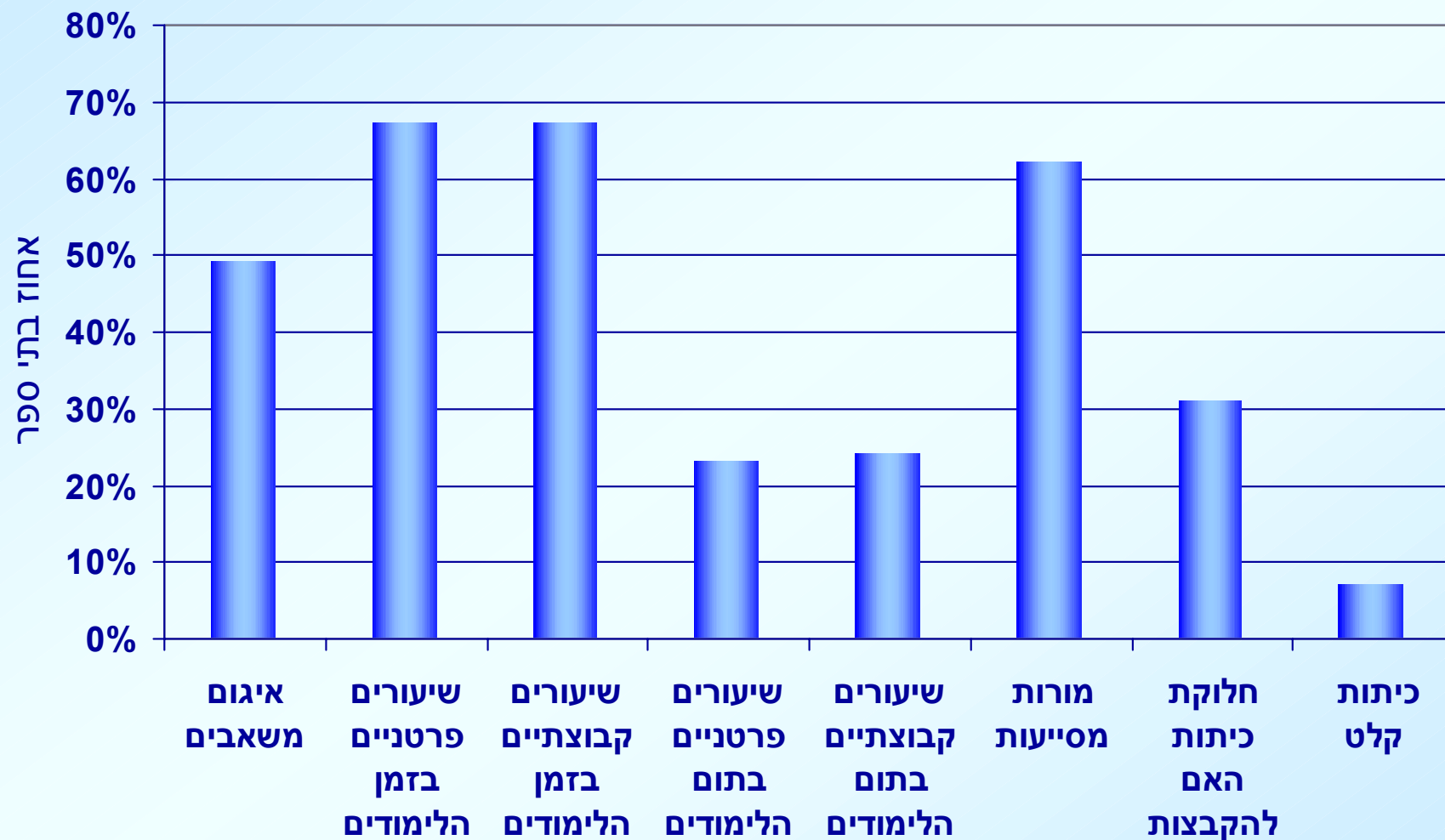
מאפייני המורים

❖ מאפייני המורים המסייעים לתלמידים יוצאי אתיופיה דומים למאפייני המורים המלמדים את שאר התלמידים בבתי הספר (מבחינת הכשרתם, ותק בהוראה, השתלמויות).

❖ 14% מהמורים השתלמו בין השנים תשנ"ח – תשס"א בקליטת עלייה. 11% קיבלו הדרכה ממדריך לקליטת עלייה בתשס"א.

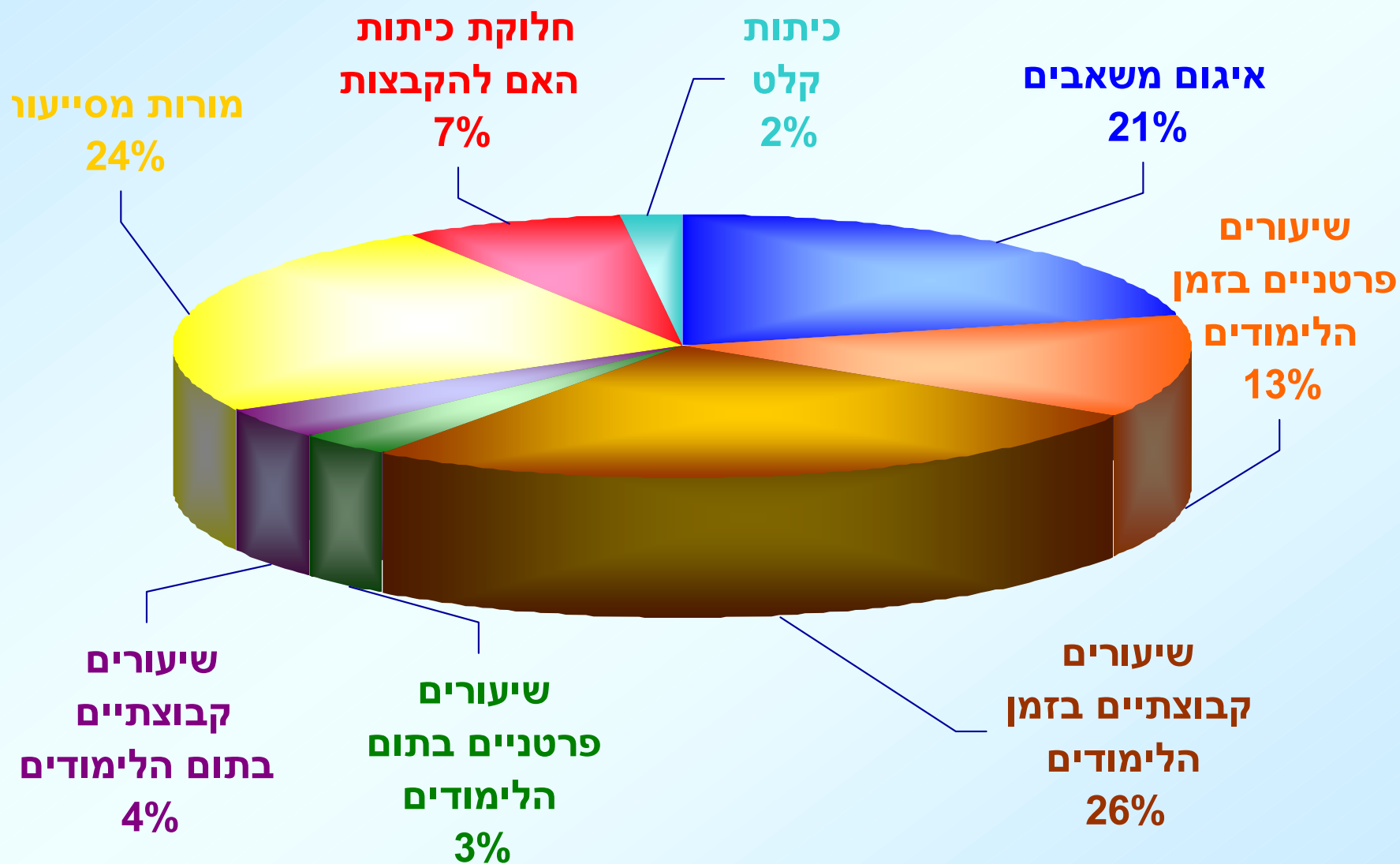
**קליטת יוצאי אתיופיה
תמונת מצב
בבתי-ספר יסודיים**

מודלים לניצול שעות העזר

גף הערכה ומדידה

חלוקת שעות עזר שנוצלו לפי מודלים

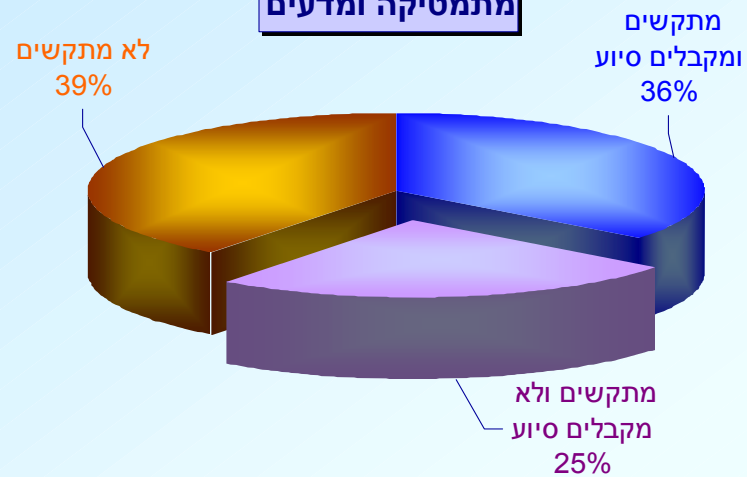
גף הערכה ומדידה

תלמידים המקבלים סיוע לפי סוג המודל

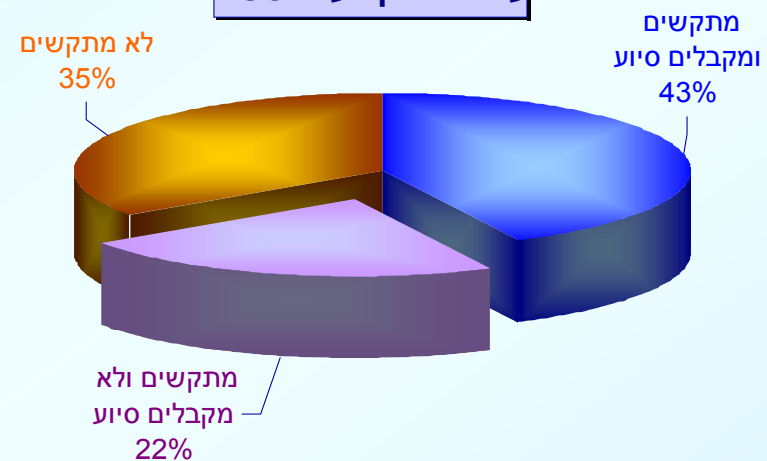

תלמידים מתקשים והסיוע הניתן להם

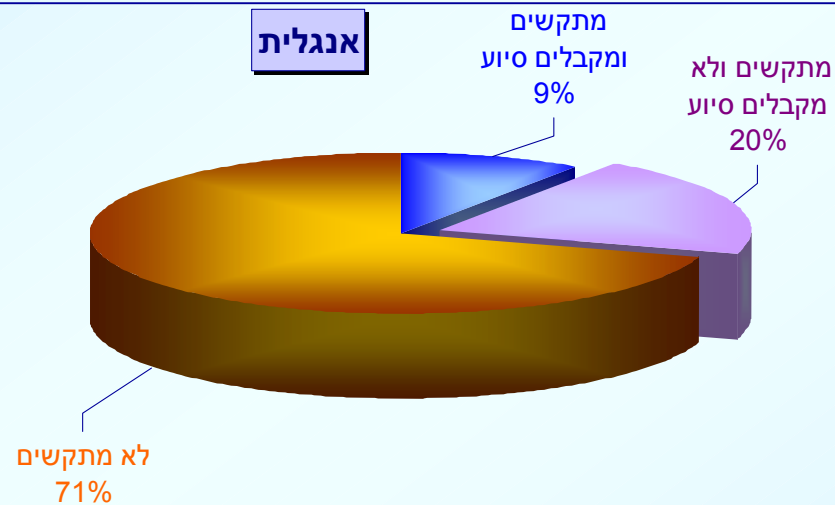
מתמטיקה ומדעים

עברית ומקצועות שפה

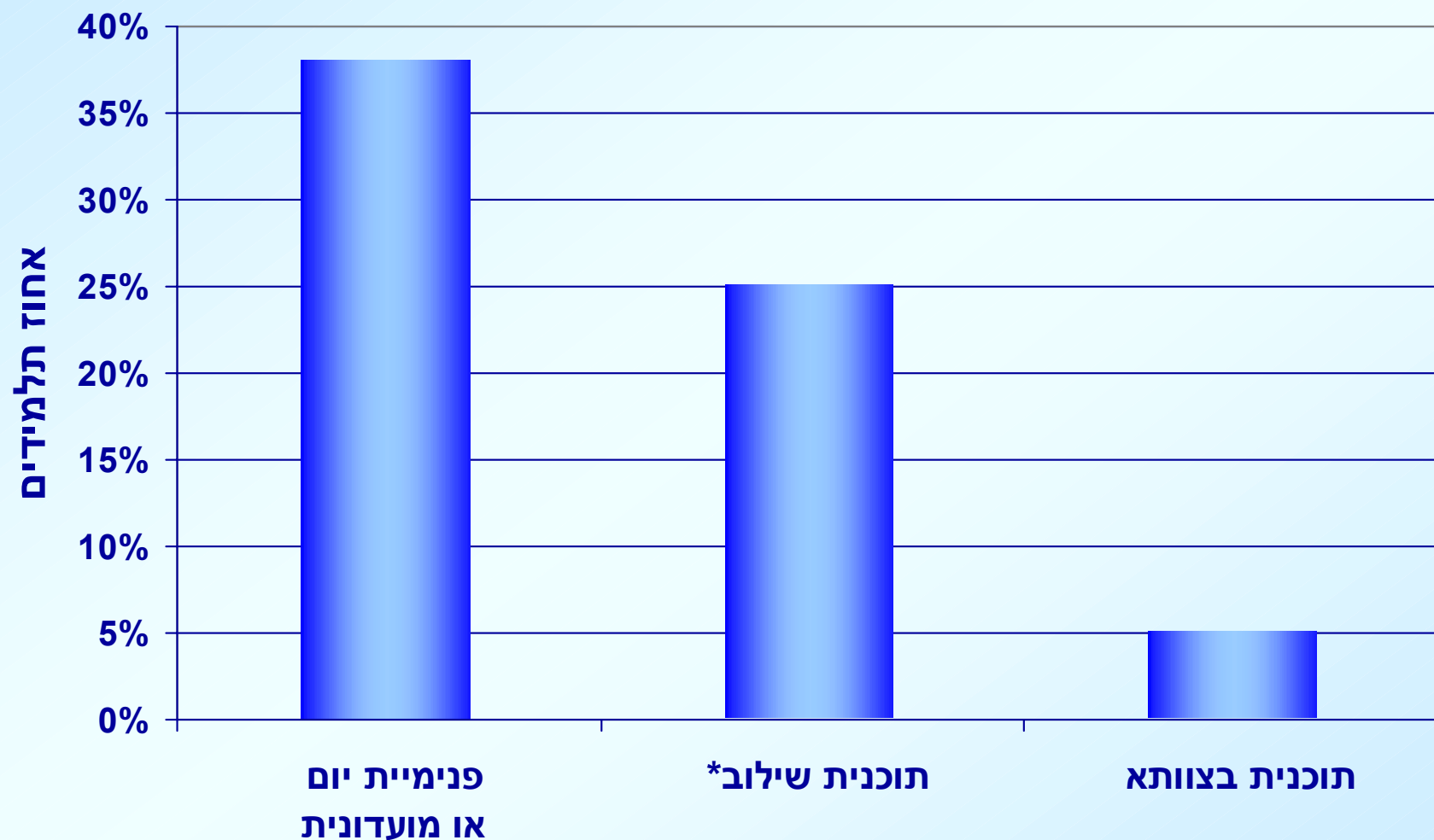

אנגלית

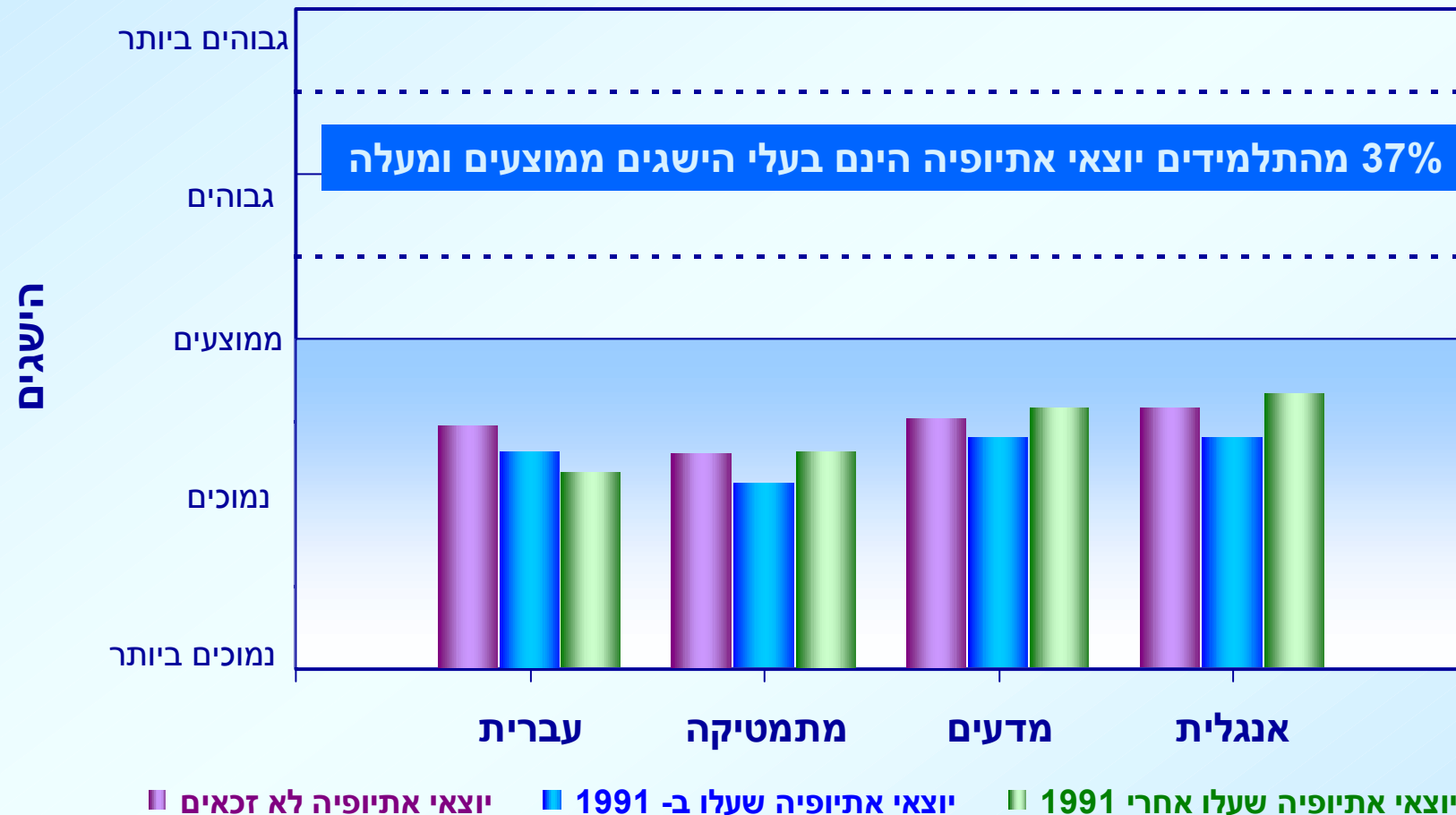
כ- 5% מהתלמידים מקבלים סיוע
במקצועות שבהם אינם מתקשים

תלמידים המקבלים סיוע נוסף

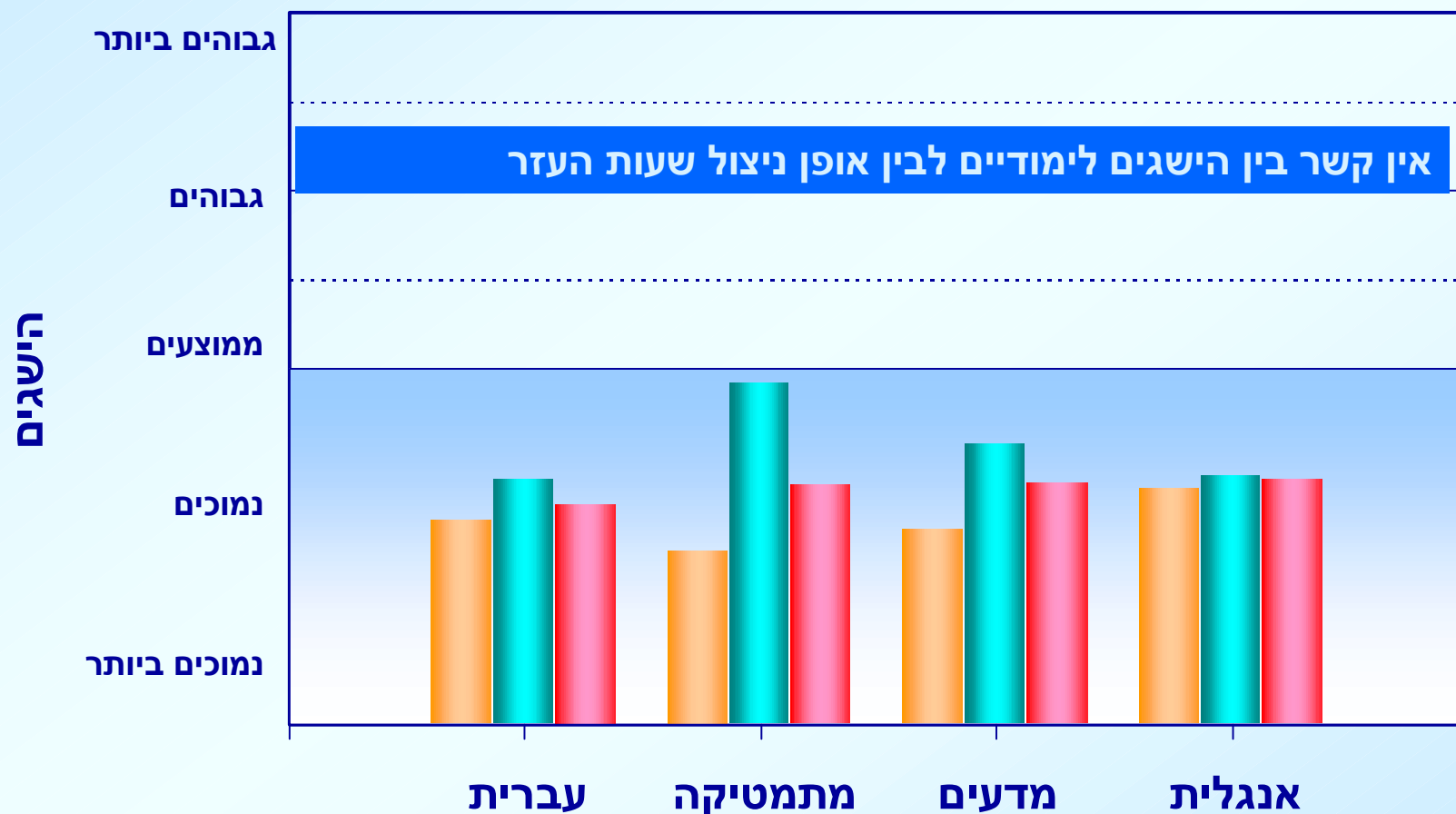

* שיעור זה גבוה משמעותית מדיווחי המתי"א העומד על 10% ולא 25% כפי שדיווחו בתי-הספר

הישגים לימודיים בהשוואה לנורמה ארצית

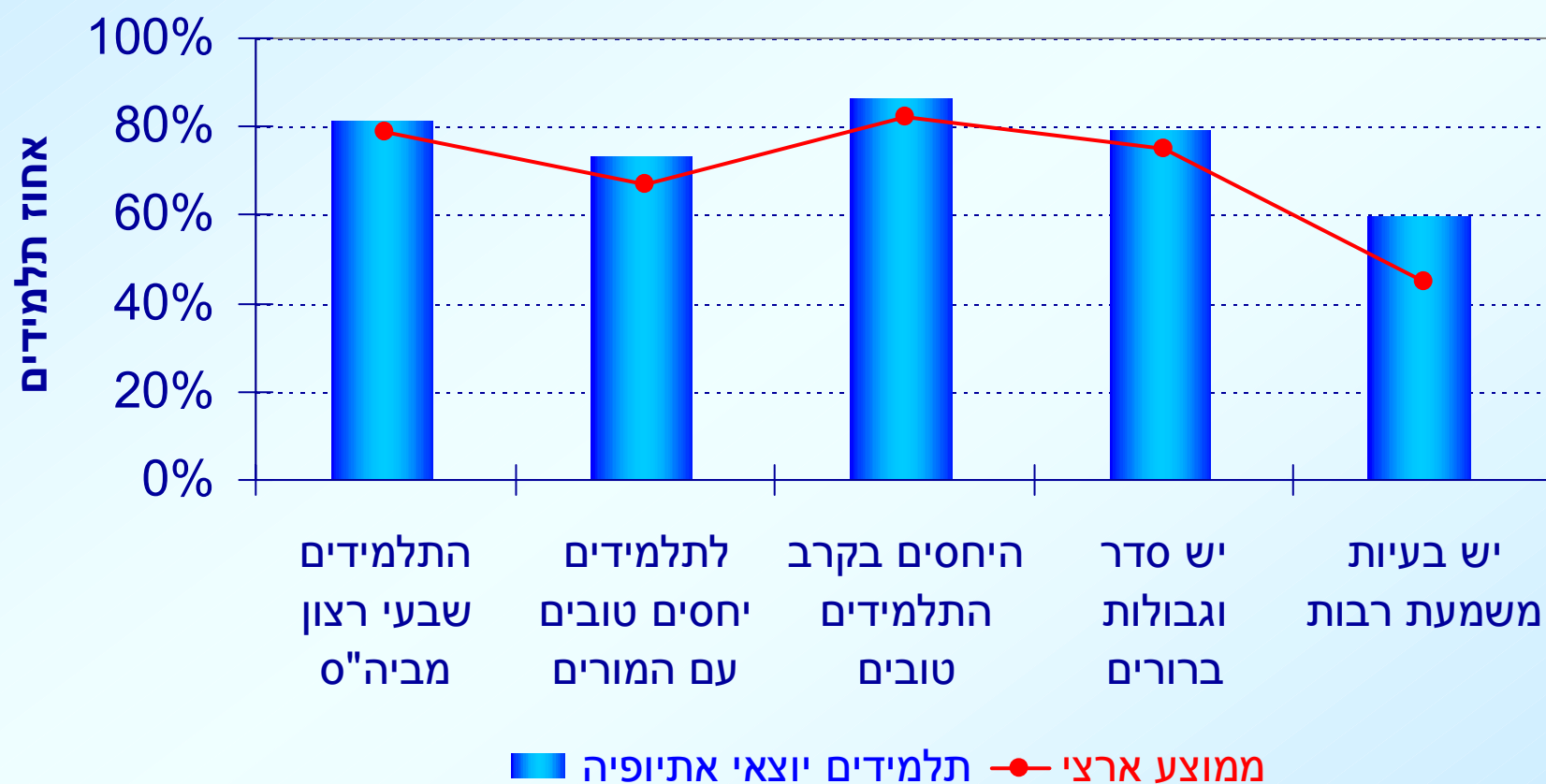
הישגים לימודיים לפי אופן ניצול השעות

■ מורה נוספת בכיתה ■ שיעורי עזר אחרי הלימודים ■ שיעורי עזר ביום הלימודים

גף הערכה ומדידה

האווירה הכללית בבית-הספר

גף הערכה ומדידה

מצב האלימות בבתי-הספר

בתי-ספר ממלכתיים ובתי-ספר ממלכתיים-דתיים

❖ תלמיד יוצא אתיופיה מקבל בממוצע סיוע של 6.4 שעות שבועיות בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים לעומת 5.1 שעות שבועיות בבתי-ספר ממלכתיים.

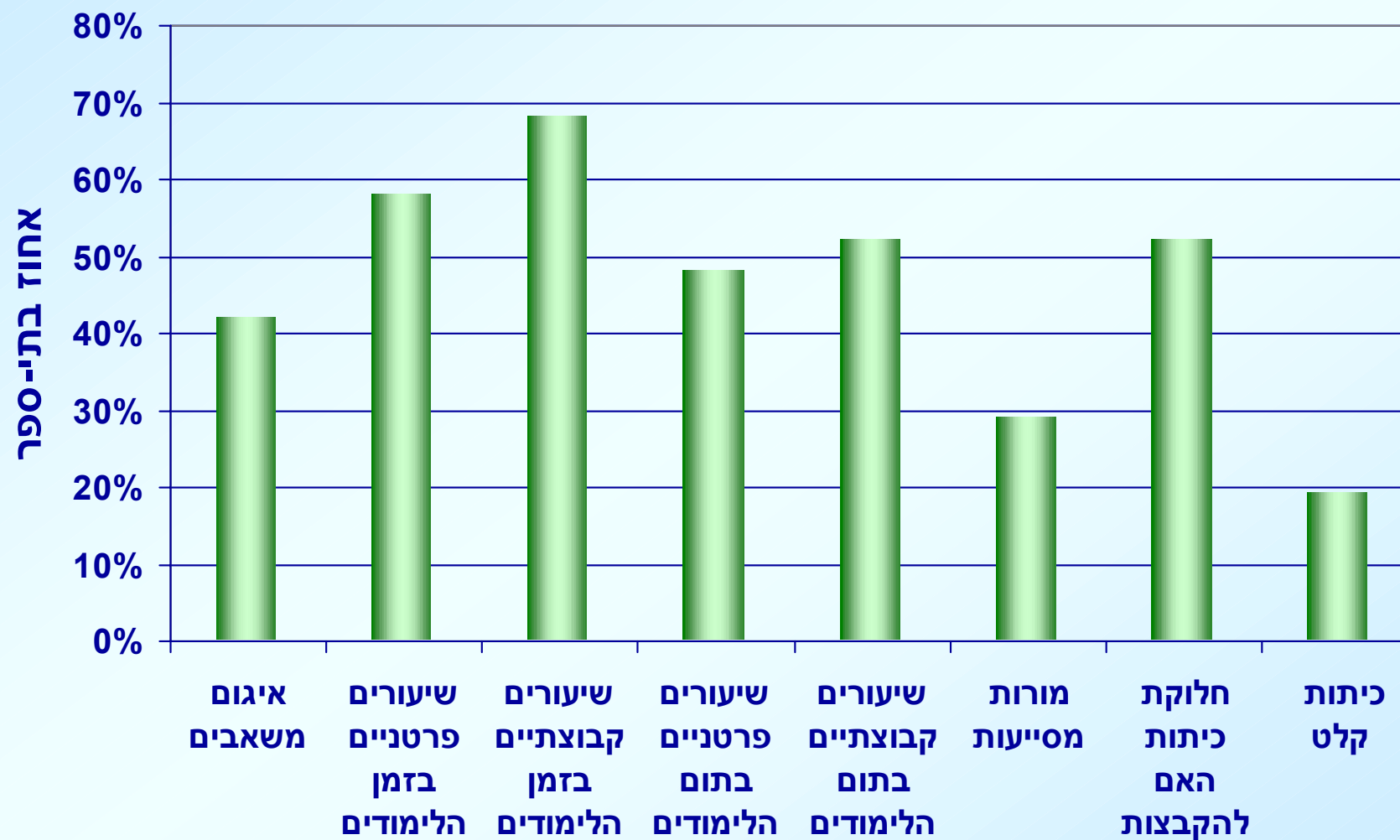
❖ אין הבדל באופן ניצול השעות בין שני סוגי בתי-הספר.

❖ בבתי-הספר הממלכתיים קיים שיעור גבוה יותר של תלמידים מתקשים בכל מקצועות הלימוד: בעברית 75% בממלכתיים לעומת 59% בממלכתיים דתיים, במתמטיקה 66% לעומת 57%, במדעים 37% לעומת 22% ובאנגלית 62% לעומת 38%.

❖ הישגי התלמידים יוצאי אתיופיה בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים גבוהים במעט מההישגים בבתי-ספר ממלכתיים בכל המקצועות למעט אנגלית. במקצוע זה ההישגים דומים.

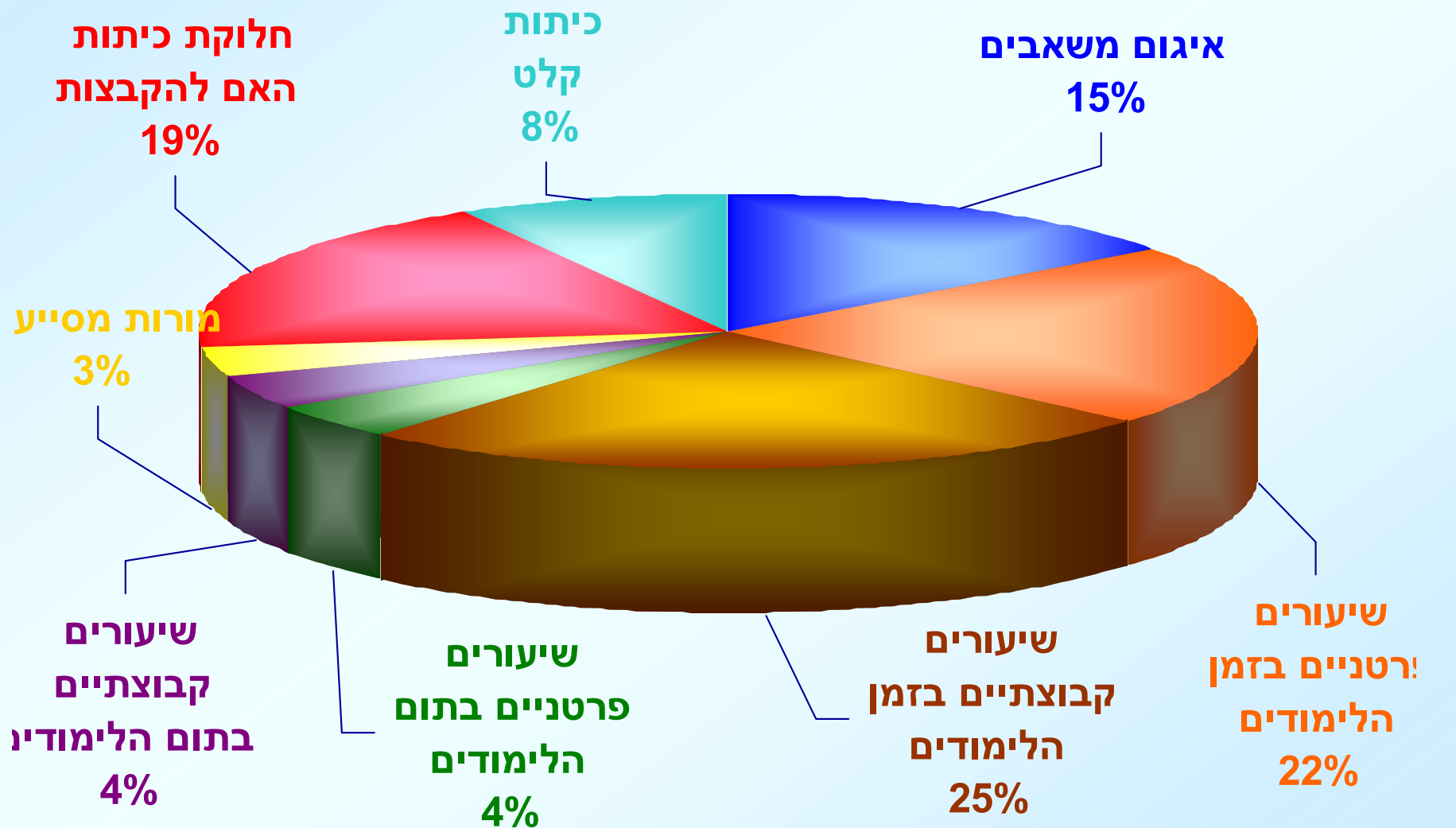
**קליטת יוצאי אתיופיה
תמונת מצב
בחטיבות הביניים**

המודלים לניצול שעות העזר

גף הערכה ומדידה

חלוקת שעות העזר שנוצלו לפי מודלים

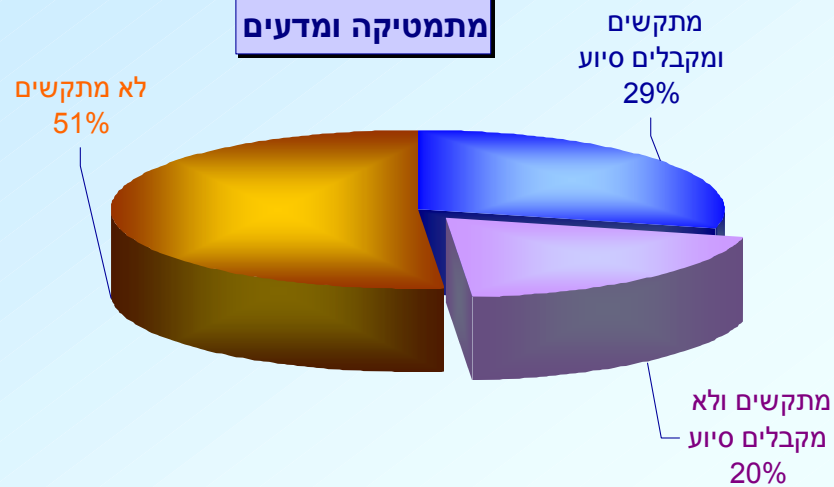

תלמידים המקבלים סיוע לפי סוג מודל

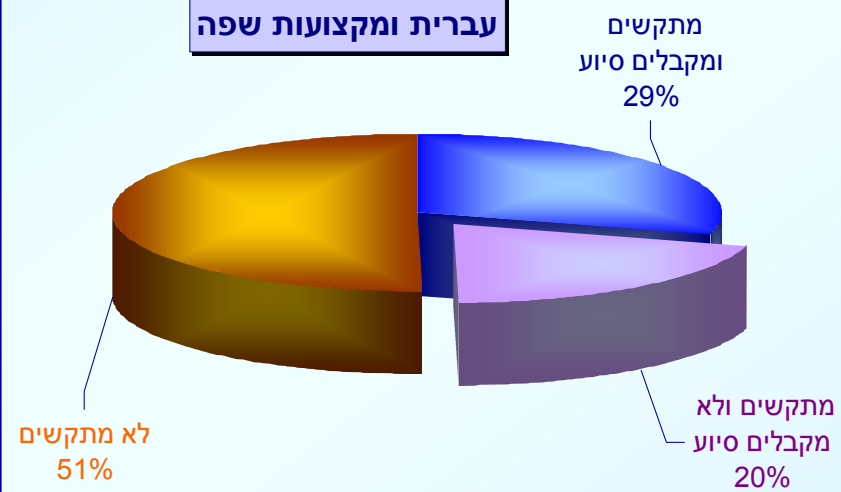

תלמידים מתקשים והסיוע הניתן להם

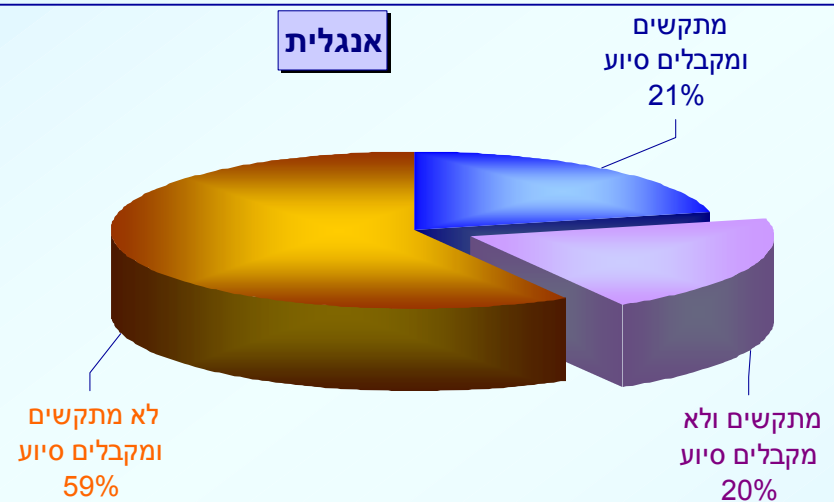
מתמטיקה ומדעים

עברית ומקצועות שפה

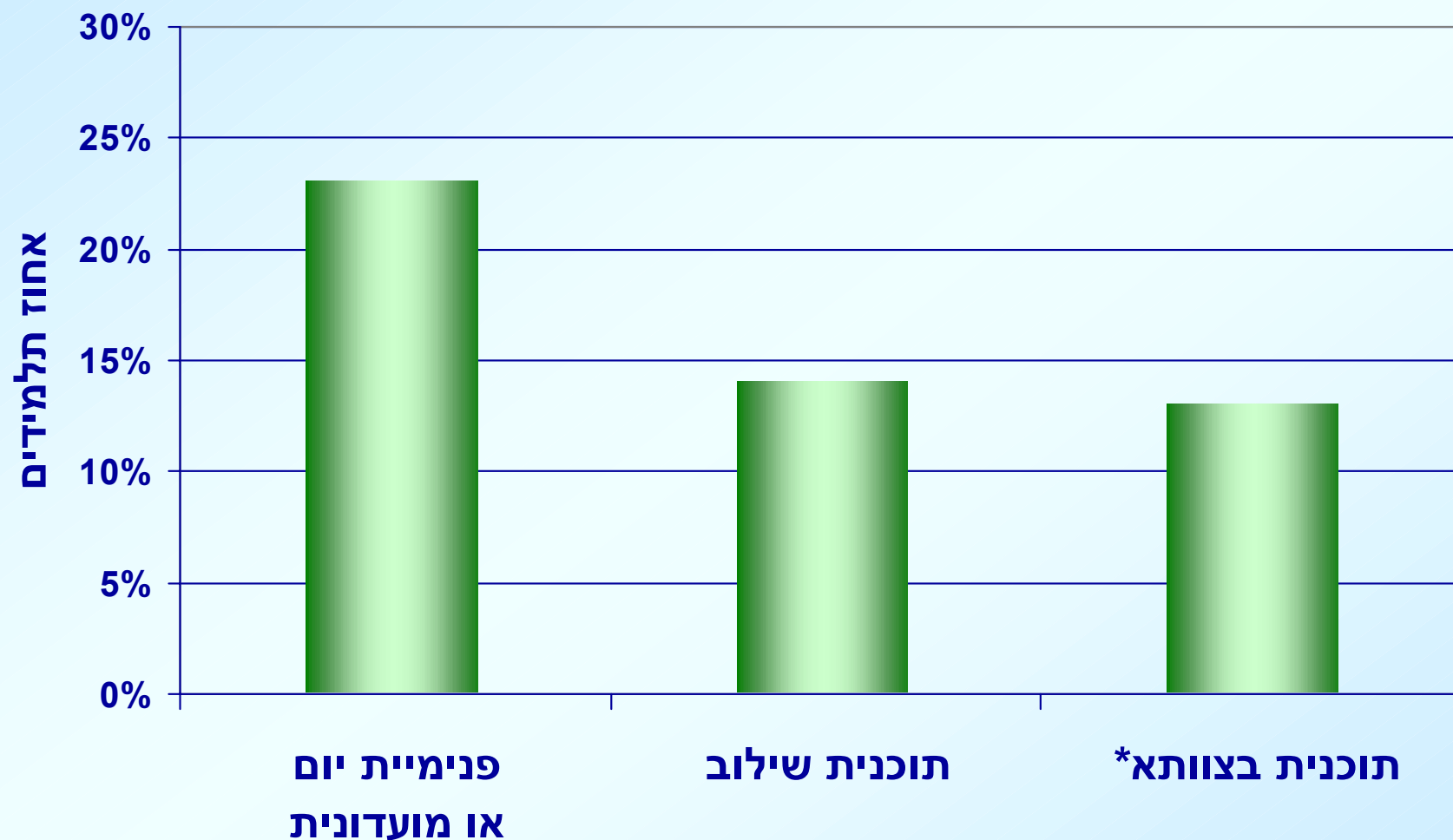
אנגלית

17% מהתלמידים מקבלים סיוע במקצועות בהם אינם מתקשים

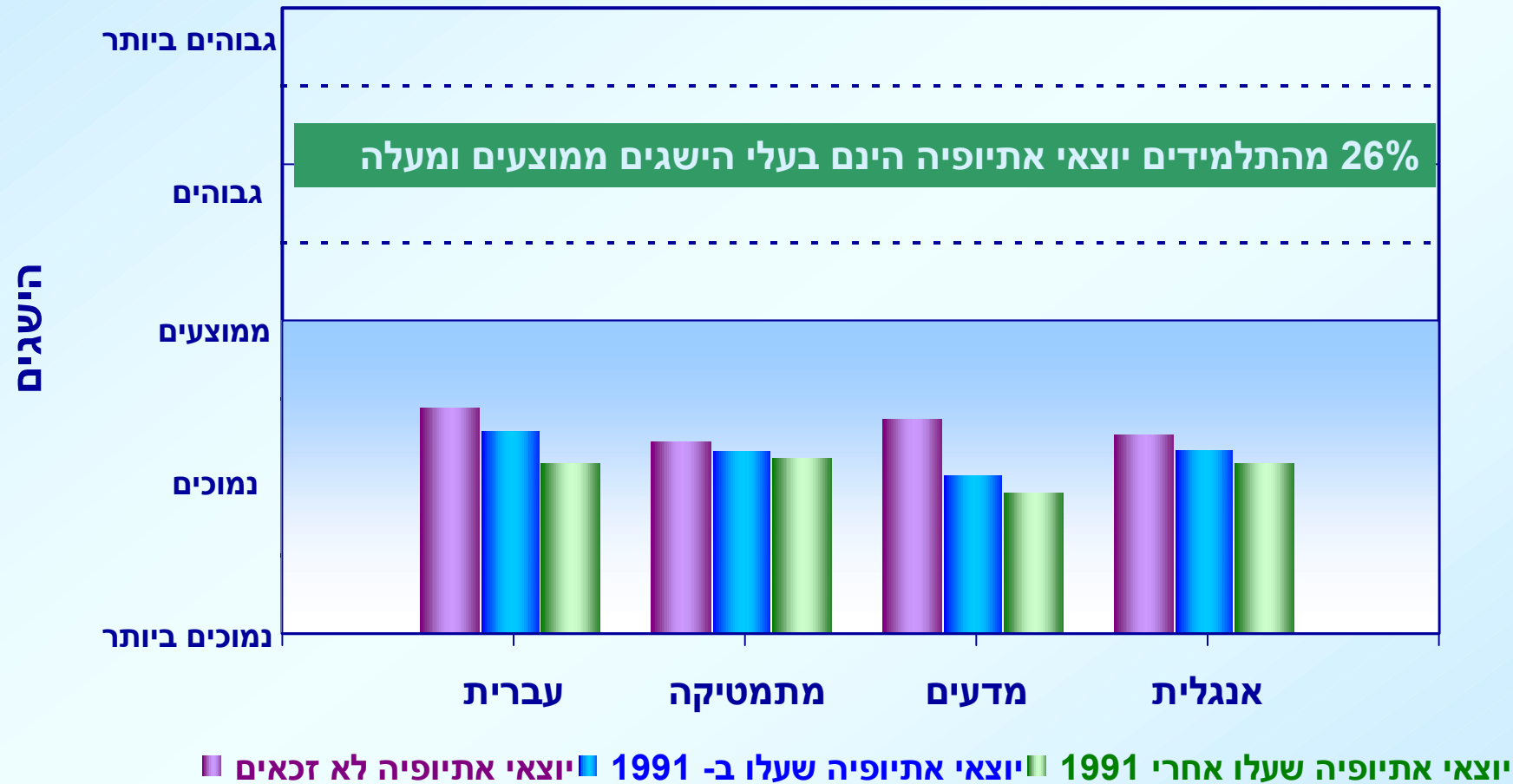
גף הערכה ומדידה

תלמידים המקבלים סיוע נוסף

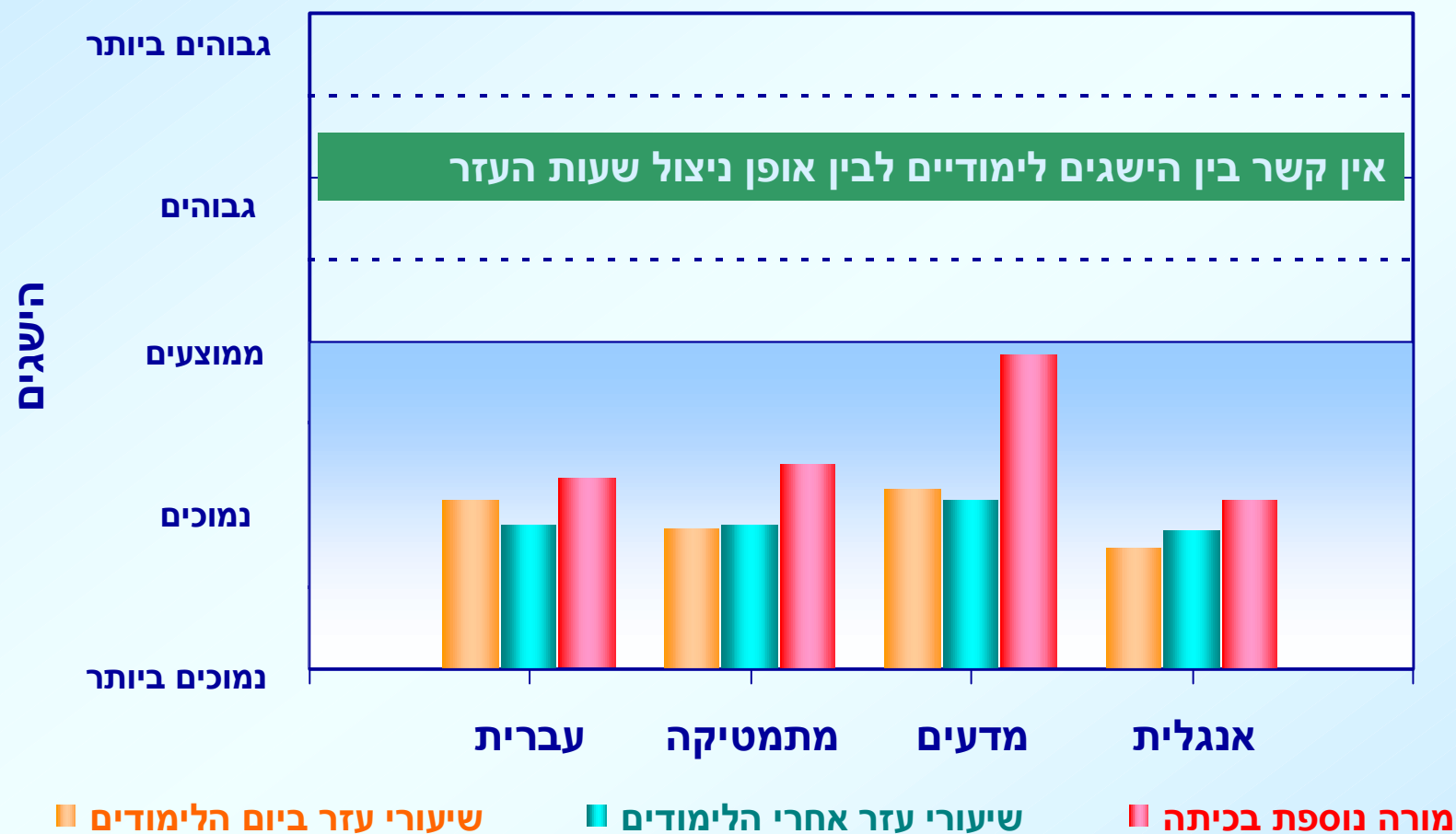

* הנתונים גבוהים מהמצופה לפי רישומי המשרד ונמסרו לפי דיווחי בית-הספר

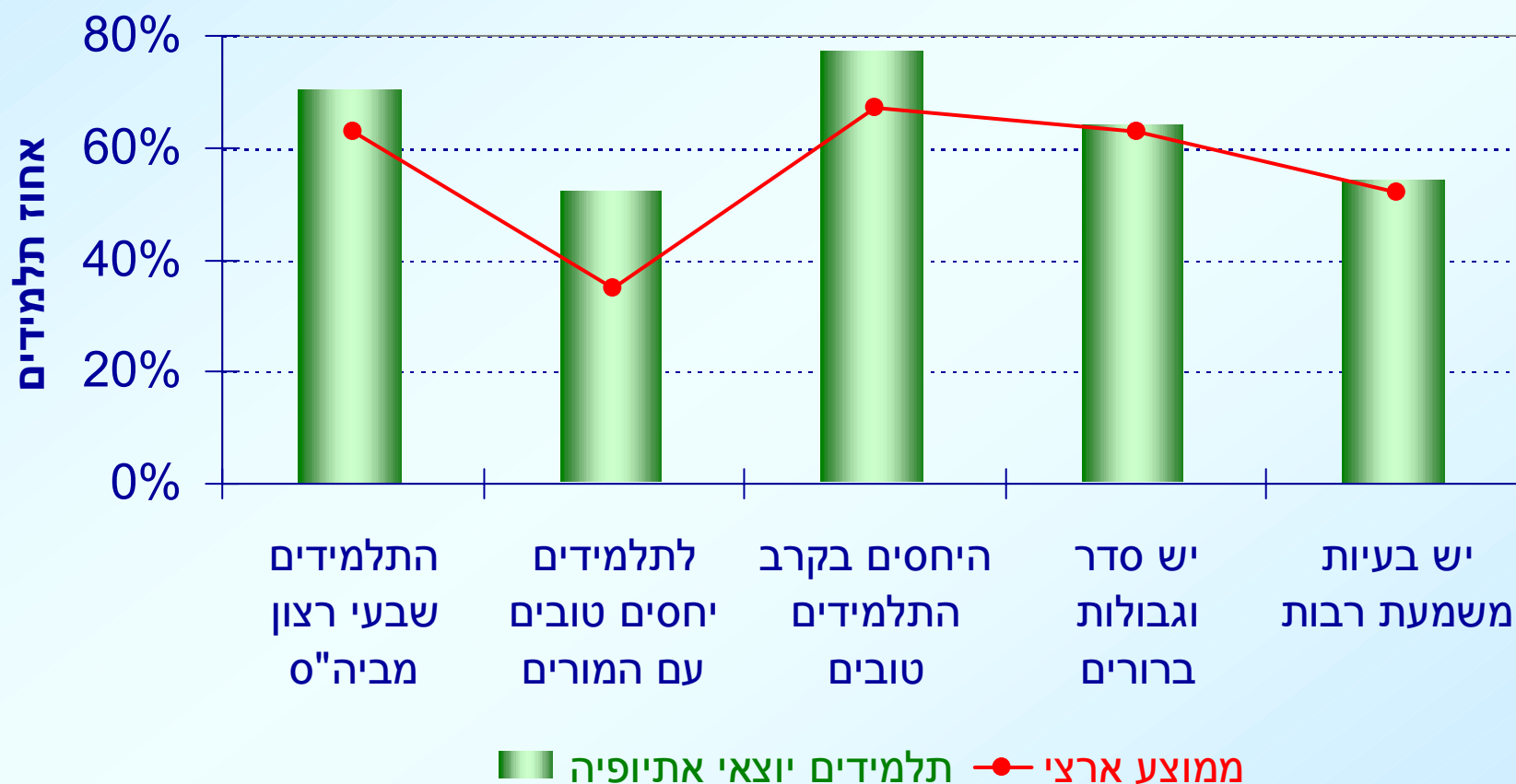
הישגים לימודיים בהשוואה לנורמה ארצית

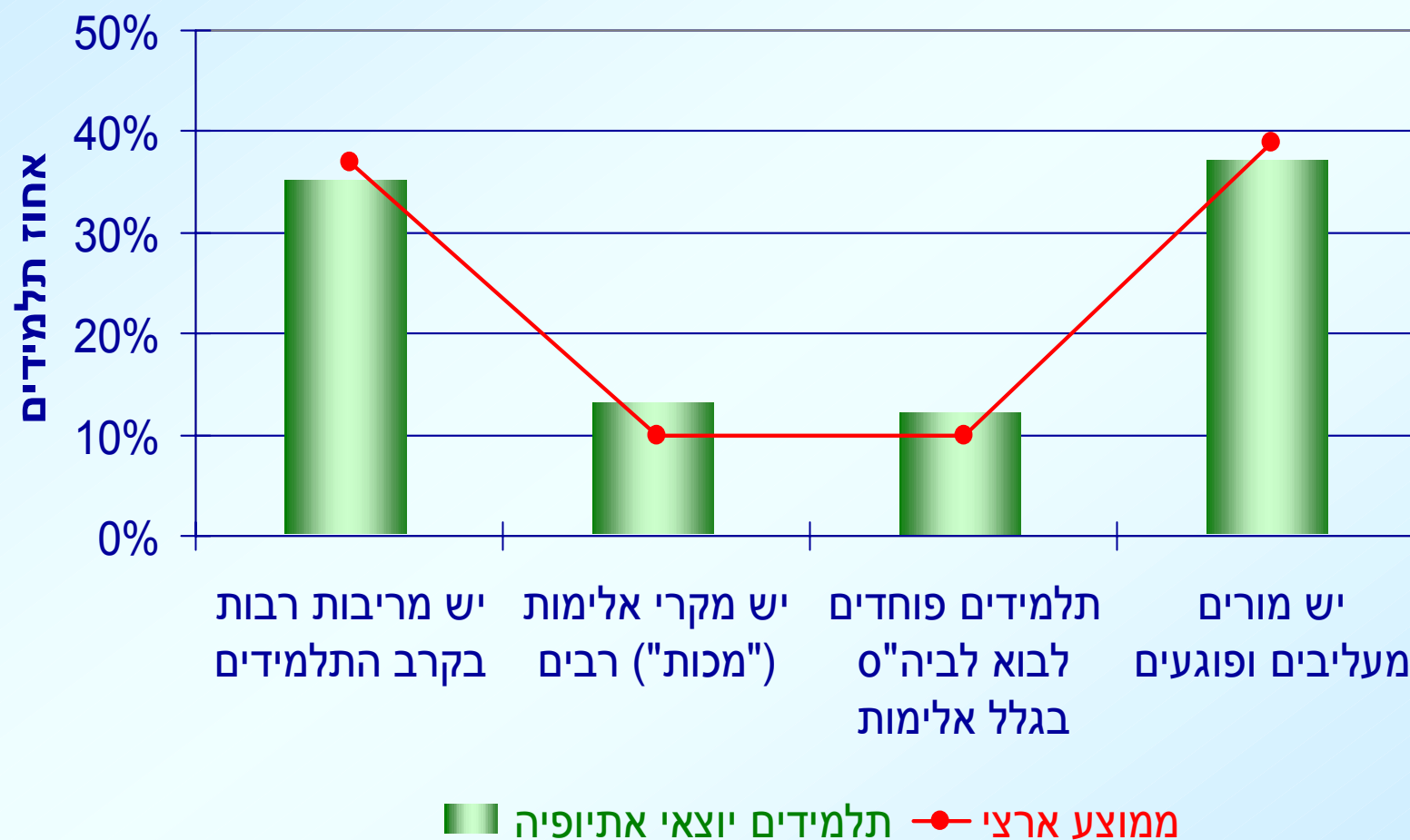
הישגים לימודיים לפי אופן ניצול השעות

האווירה הכללית בבית-הספר

מצב האלימות בבתי-הספר

בתי-ספר ממלכתיים ובתי-ספר ממלכתיים-דתיים

❖ בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים מקבל תלמיד יוצא אתיופיה סיוע ממוצע של 7.7 שעות שבועיות לעומת 6.4 שעות שבועיות בבתי-ספר ממלכתיים.

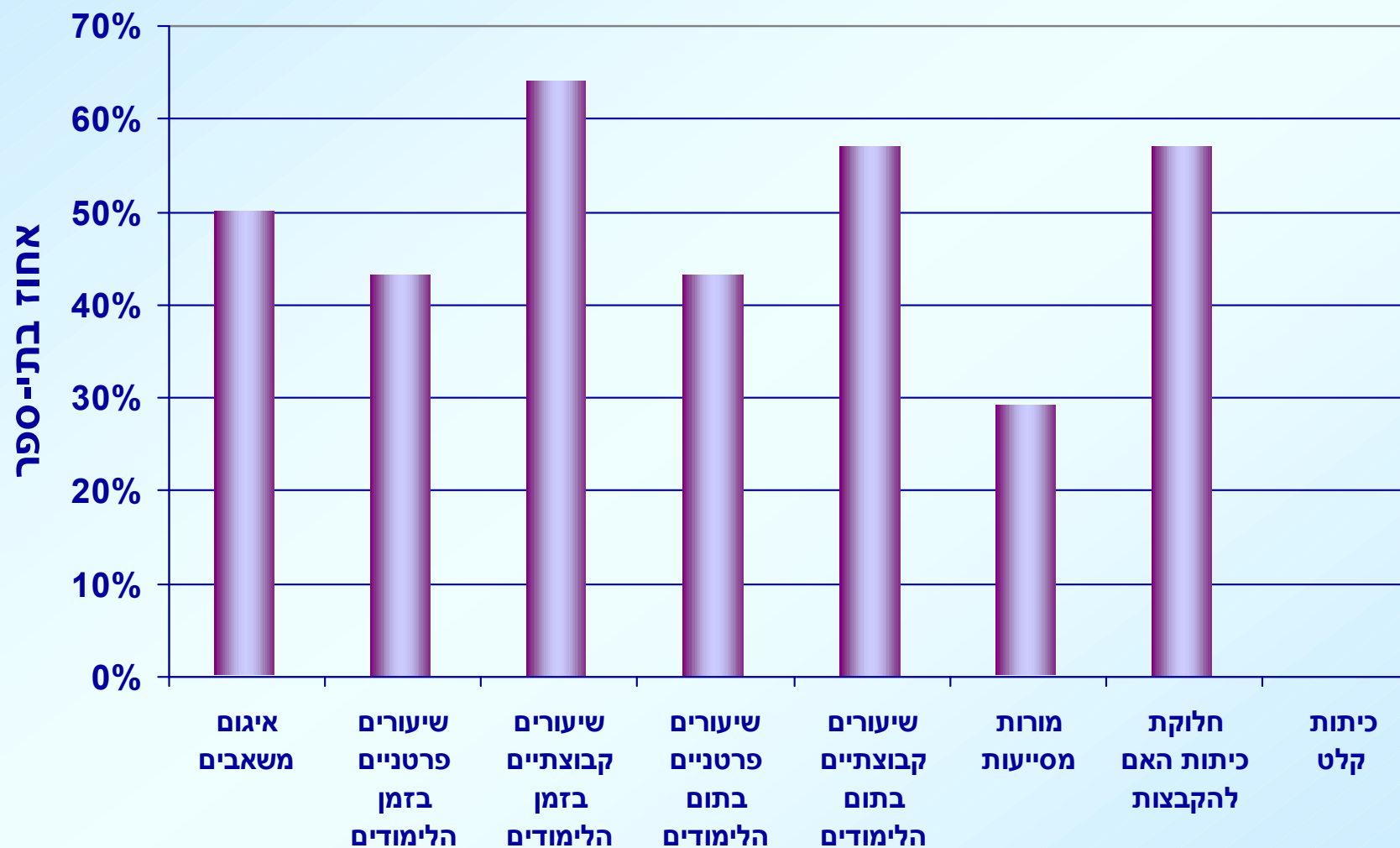
❖ בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים נפוץ השימוש בסיוע קבוצתי בתום הלימודים ובחלוקת הכיתה להקבצות. לעומת זאת, בבתי-ספר ממלכתיים נפוץ השימוש בסיוע קבוצתי בזמן הלימודים ובחלוקה להקבצות.

❖ בבתי-ספר ממלכתיים קיים שיעור גבוה יותר של תלמידים מתקשים בכל מקצועות הלימוד.

❖ ההישגים דומים בכל בתי-הספר ללא הבדל סוג הפיקוח.

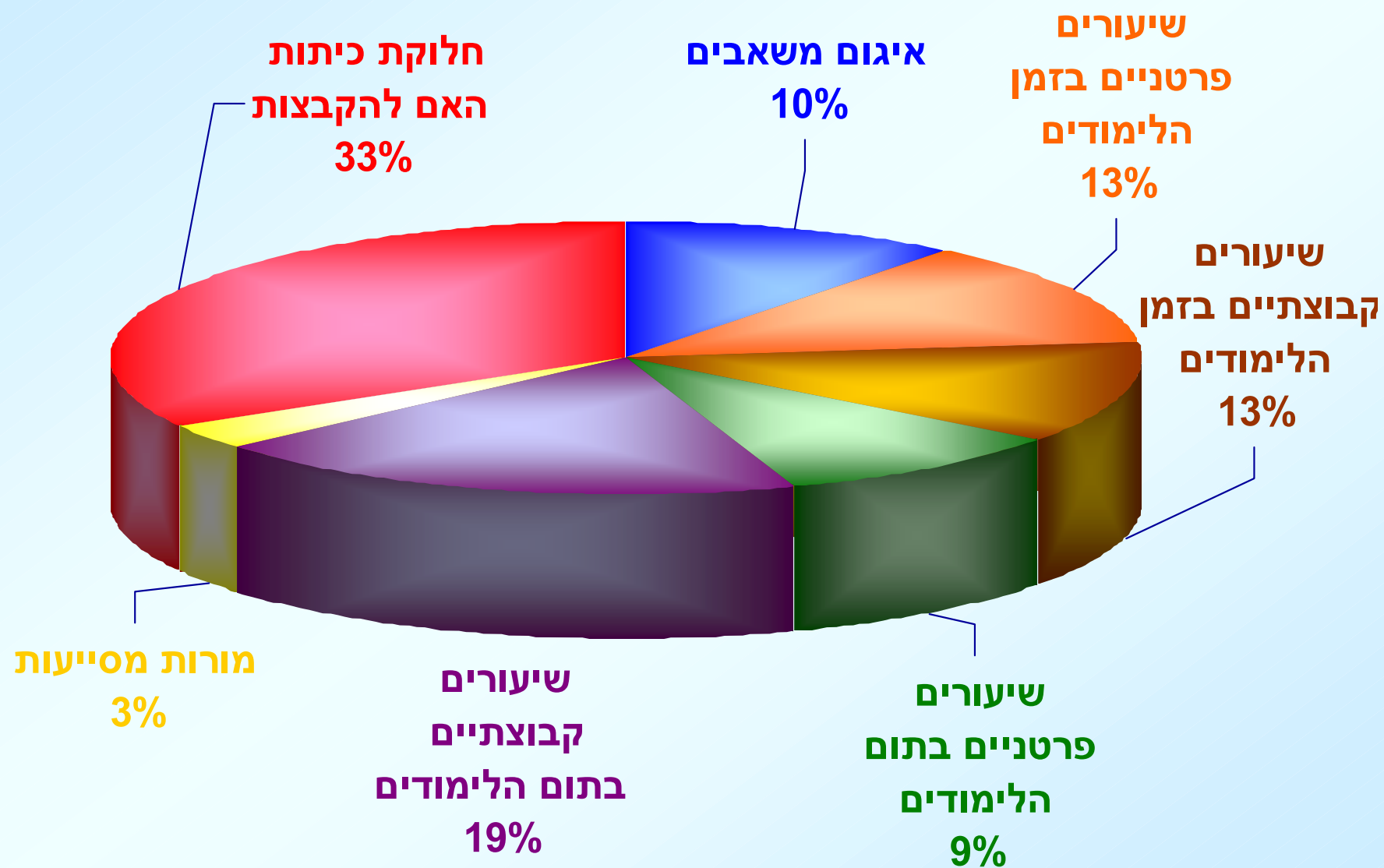
**קליטת יוצאי אתיופיה
תמונת מצב
בחטיבות העליונות**

המודלים לניצול שעות העזר

גף הערכה ומדידה

חלוקת השעות שנוצלו לפי מודלים

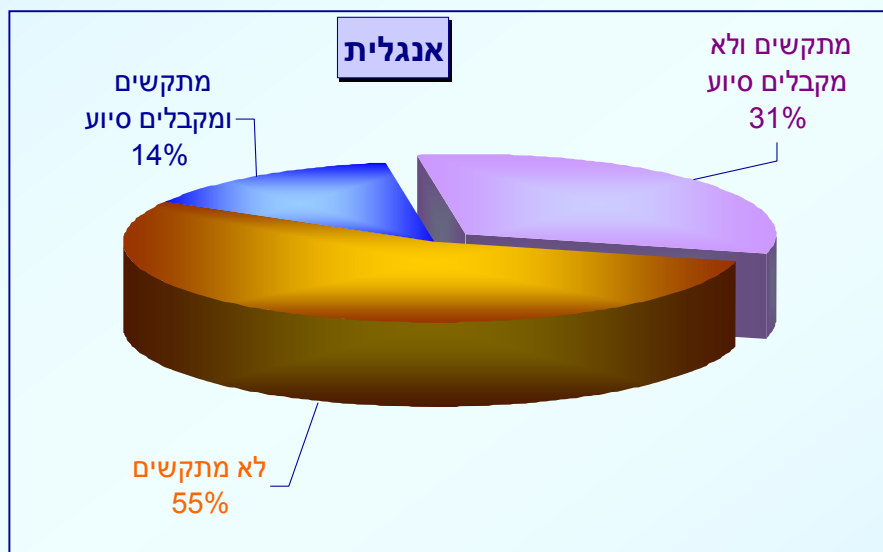
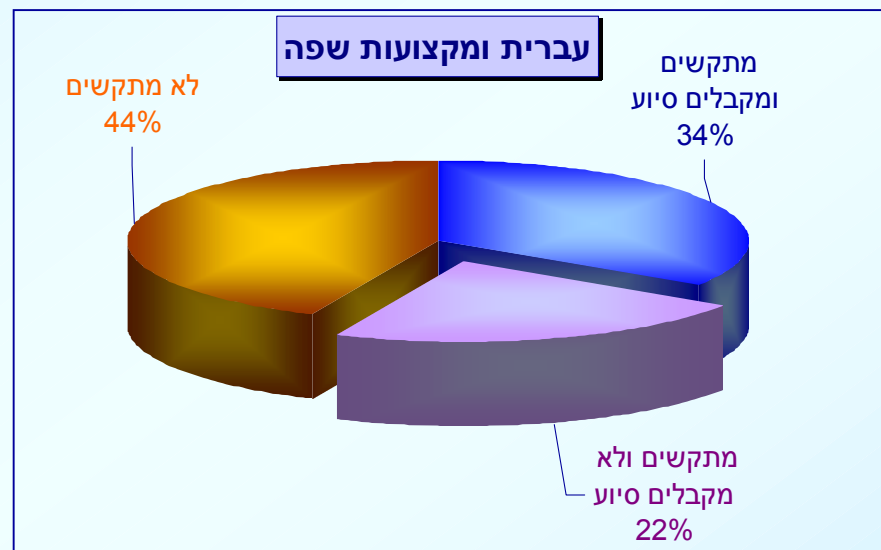
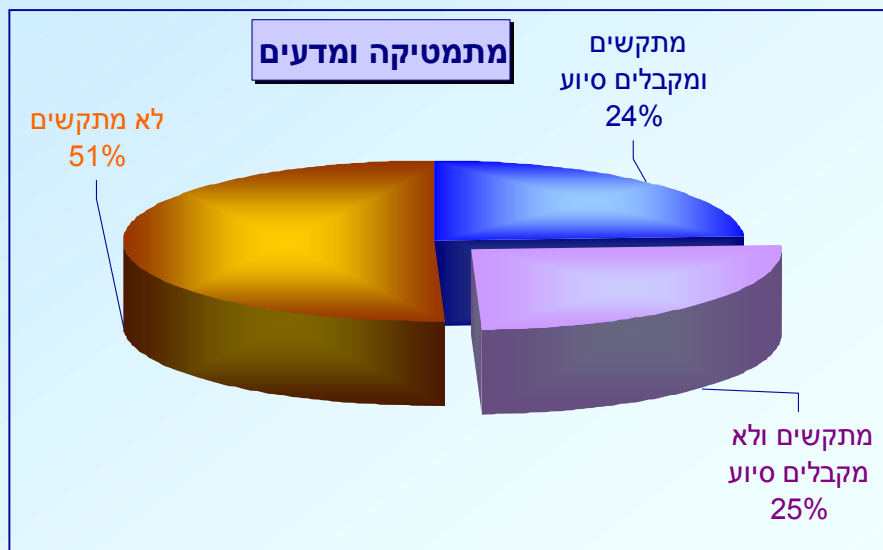

גף הערכה ומדידה

תלמידים המקבלים סיוע לפי סוג מודל

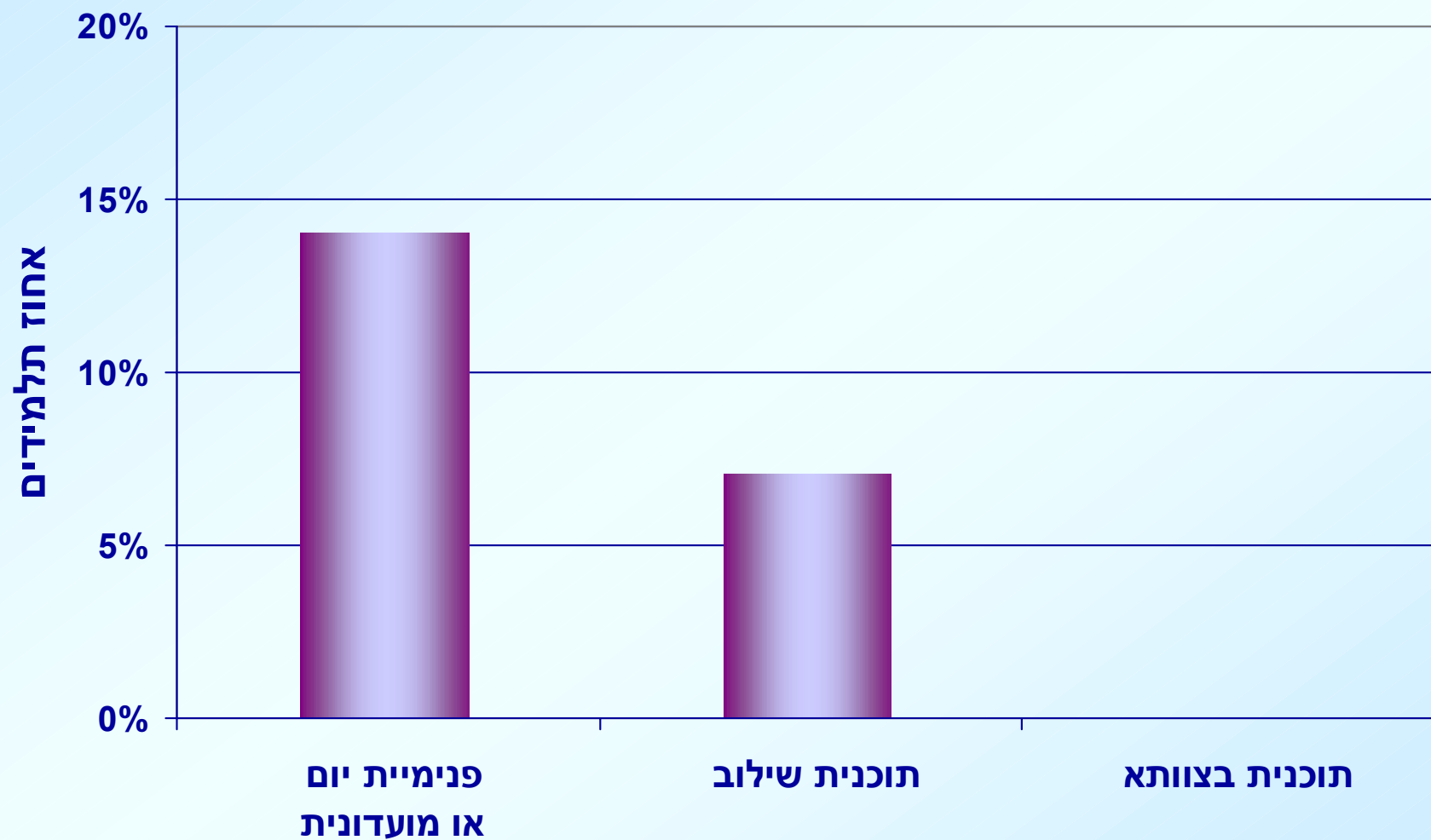
תלמידים מתקשים והסיוע הניתן להם

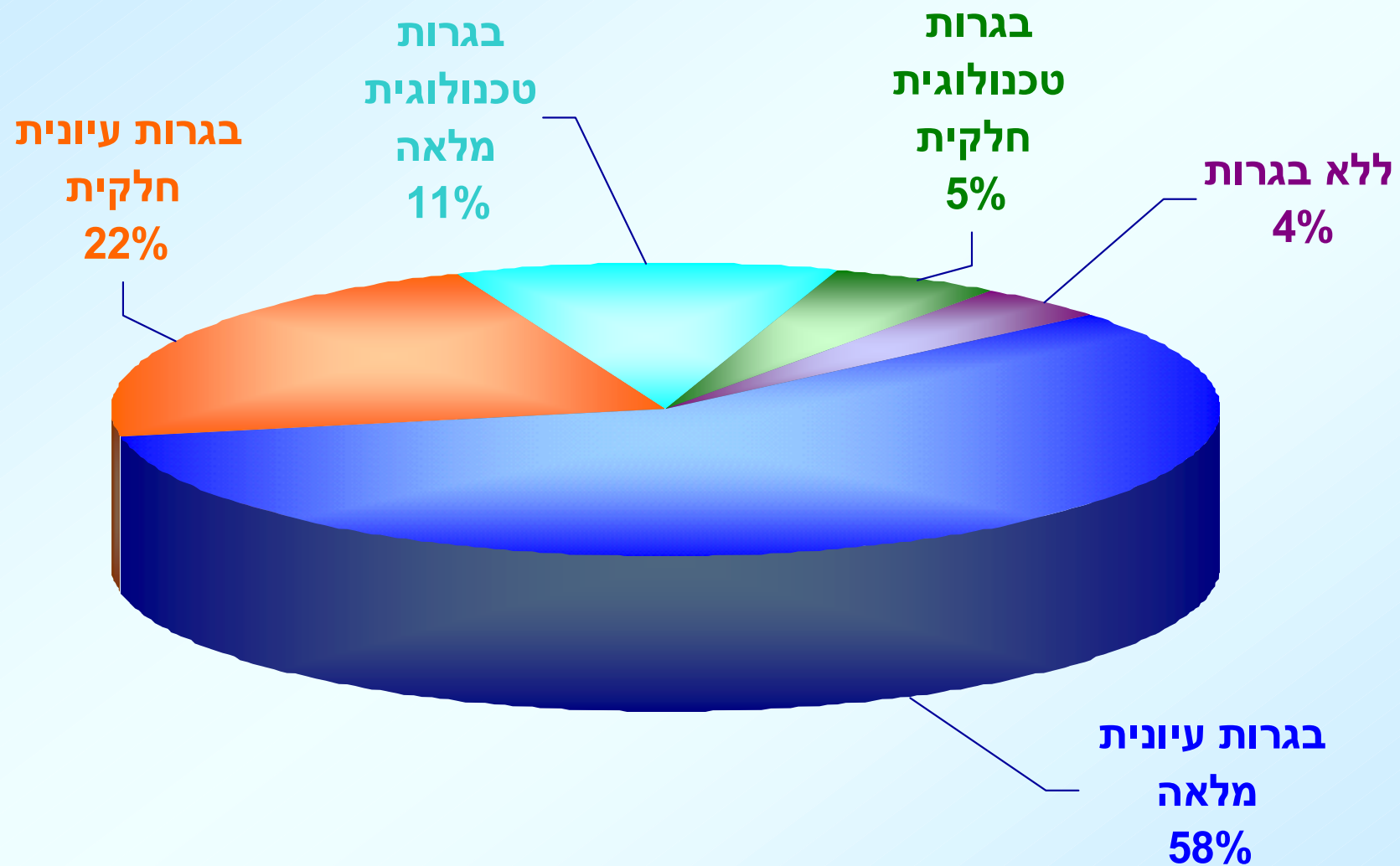
**כ- 10% מהתלמידים מקבלים
סיוע במקצועות שבהם אינם
מתקשים**

גף הערכה ומדידה

תלמידים המקבלים סיוע נוסף

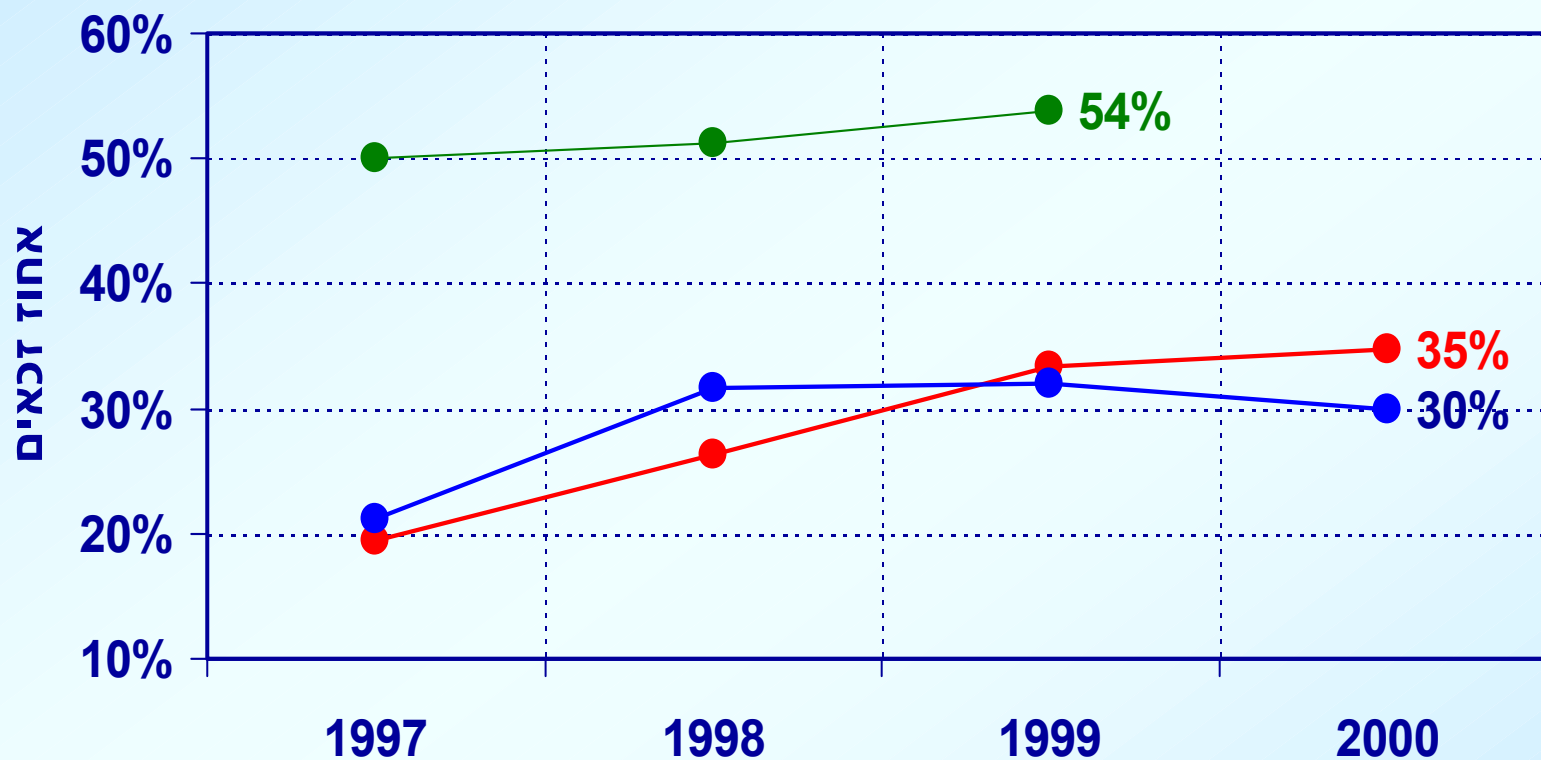

מסלולי הלימוד של תלמידים יוצאי אתיופיה

גף הערכה ומדידה

שיעורי הזכאות לבגרות

● ותיקים (יהודים) ● עולי אתיופיה לפני 1991 ● עולי אתיופיה מאז 1991

בתי-ספר ממלכתיים ובתי-ספר ממלכתיים-דתיים

❖ בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים מקבל תלמיד יוצא אתיופיה סיוע ממוצע של 8.6 שעות שבועיות לעומת 6.5 שעות שבועיות בבתי-ספר ממלכתיים

❖ בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים נפוץ השימוש בסיוע קבוצתי בתום הלימודים ובחלוקת הכיתה להקבצות. בהשוואה לבתי-ספר ממלכתיים בהם נפוץ השימוש בסיוע קבוצתי בזמן הלימודים ובחלוקה להקבצות.

❖ בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים נמצאו יותר תלמידים המתקשים במתמטיקה ובאנגלית. לעומת זאת, בבתי-הספר הממלכתיים נמצאו יותר תלמידים המתקשים בעברית.

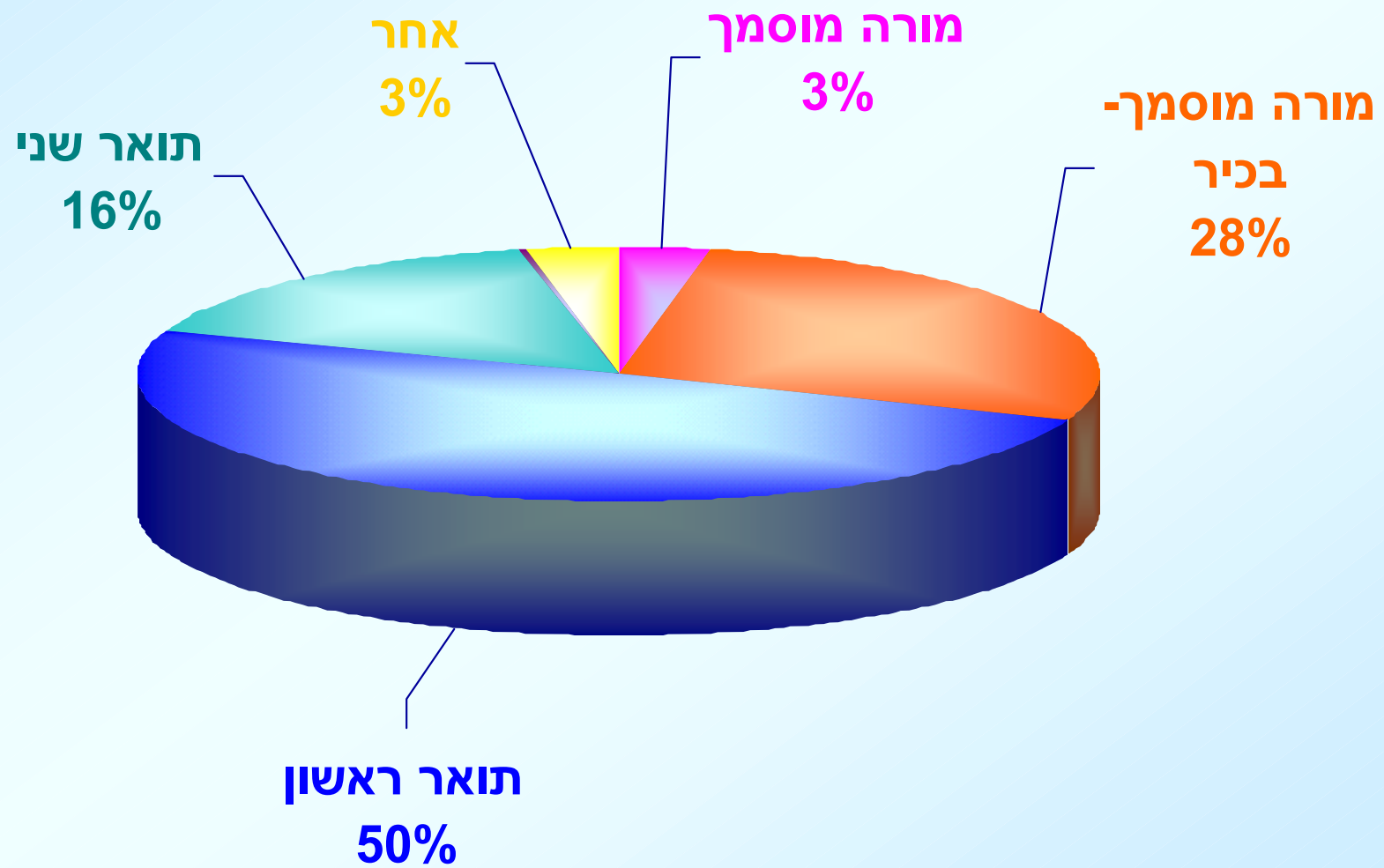
❖ בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים לומדים 78% מיוצאי אתיופיה במסלול לבגרות מלאה לעומת 65% בבתי-ספר ממלכתיים – יתכן ואחת הסיבות לממצא זה הוא העדרם של מסלולים טכנולוגיים בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים.

**מאפייני המורים העוסקים בקליטת
התלמידים יוצאי אתיופיה**

מאפייני המורים

- ❖ המורים המלמדים את התלמידים יוצאי אתיופיה נבחרים על-ידי מנהל בית הספר והמפקח הכולל, ולעיתים גם בהתייעצות עם המפקח לקליטת עליה.
- ❖ למורים ותק ממוצע של 7 שנים בעבודה עם תלמידים יוצאי אתיופיה וותק ממוצע בהוראה של 18 שנים
- ❖ בממוצע מורה מלמד תלמידים יוצאי אתיופיה כ-7 שעות שבועיות.

הכשרת המורים

השתלמויות המורים בשנים 'תשס"ח-תשס"ט

* נתון זה כולל גם השתלמויות שנערכו בתשס"א

גף הערכה ומדידה